Datum: 20.12.2015
Medij: Večernje novosti
Rubrika: Kultura
Autori: Miljana Kralj
Teme: Vojska Srbije
Naslov: SRPKINjA KOJA JE PRIPADALA KOSMOSU

Napomena:
Površina: 731
Tiraž: 165227

Strana: 14

ИЗЛОЖБА ПОСВЕЋЕНА НАДЕЖДИ ПЕТРОВИЋ, СА РЕКОРДНИХ 13.000 ПОСЕТИЛАЦА, НУДИ ОДГОВОРЕ НА И ДАНАС АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

СРПКИЊА КОЈА ЈЕ ПРИПАДАЛА КОСМОСУ

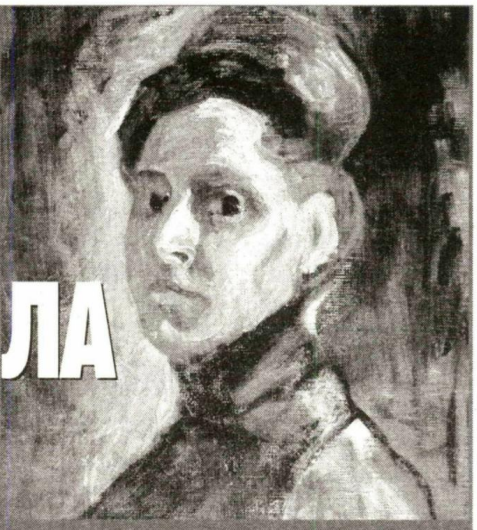

Љубица Миљковић: Многи квазиевропејци не воле свој народ, несвесни да тако доказују да су далеко од европског духа

Миљана Краљ

НАДЕЖДА је била своја, а припада свима. Није се одрекла вредности традиције, одредила је своје време и најавила оно које долази. Успешно је спојила наизглед супротности и то потврдила не само делом него и уверењем изнетим у приказу Прве југословенске уметничке изложбе: "Уметност права и истинска мора бити национална уметност и поред свих интернационалних основа, које јој се постављају при њеном стварању."

На овај начин, Љубица Миљковић, аутор изложбе "Надежда Петровић. Поводом 100 година од права на вечни помен", коју је у Дому војске за месец дана видело више од 13.000 посетилаца, описује неуморну сликарку, која нас је задужила великим наслеђем. Према мишљењу овог вишег саветника Народног музеја, из чије збирке је

изложено 73 дела родоначелнице наше модерне, рекордна посета је и доказ да љубитељи уметности врло добро знају праве вредности, али и осећају обавезу да одају почаст Надежди за оно што је чинила за јужнословенске народе и човечанство у целини.

И НОВИ сусрет са Надеждиним делом, нажалост годинама недоступним због вишегодишње реконструкције Народног музеја, отворио је питања која су и век после њене смрти присутна на нашој ликовој сцени. Јаз између традиционалиста и оних који се приклањају светским тенденцијама, дубок је и данас, иако га је она са лакоћом превазилазила, истовремено била и патриота и космополита.

- Да би неко био добар Европејац мора прво да буде родољуб - објашњава Љубица Миљковић. - Замислите да Кинез, Јапанац, Француз, Немац, Енглез, Италијан или припадник било које нације не воли свој народ. Здрава љубав према себи не искључује љубав према другима, али болесна мржња према свом народу не обећава љубав према другим нацијама. Многи квазиевропејци не воле свој народ несвесни да тако доказују да су далеко од европског духа. Тај проблем је увек тињао, а разрешила бих га парафразирајући Марка Аурелија: Надежда је именом била Српкиња, а као човек припадала је космосу.

Истовремено са уметницима у свету (1905), она је урадила експресионистичке слике које би могле да се нађу у свим светским музејима и антологијским прегледима овог правца, подсећа наша саговорница. Одлично је била обавештена о свему што се дешава у уметничким центрима Европе, писала о актуелним тенденцијама свога доба и изнела став да српски уметници нису завршили "тражења у импресинизму".

- Зато се прва у Србији приклонила сликању светлости - каже Миљковићева. - Њене "Дереглије на Сави" (1907), по пиктуралности, одблесцима са воде, атмосфери и свежини поступка, могла бих једино да упоредим са Монеовом "Импресијом рађања сунца" (1872). Ова старија је одредила назив овом покрету у светској уметности, а млађа сведочи о његовој распрострањености и трајању, односно неслућеним могућностима. Одласком у Париз, Надежда је својим пиктурално раскошним и колористички звонким пределима и портретима обогатила тада актуелни фовизам.

ЉУБИЦА Миљковић је уз Наталију Церовић, аутор и недавно објављене књиге-каталога посвећена 110-годишњици Ладе, уметничког удружења у чијем је оснивању учествовала и Надежда Петровић:

- **КОНЗЕРВАТИВНИЈИ** чланови Ладе одбили су Надеждине две слике, а примили две студије за Другу југословенску уметничку изложбу у Софији. Увређена, она је повукла сва дела и написала: "Извештавам одбор српске Ладе да од данас престајем бити члан тога одбора због неправилног поступка жирија према Наставило је са излагачком делатношћу када ње више није било. Ипак, ни из једног антологијског прегледа врхунских домета Ладе нису изостављене њене слике.

- Сматрам да су сви чланови Ладе одлично разумели Надеждине поруке. И уметничке и политичке. Све су и даље актуелне, односно севремене као и њено стваралаштво - каже Миљковићева, наводећи само једну: "Зар се ми смемо надати да ће нам просвећена Европа дати помоћ [...] Зар је њој стало до неколико милиона Срба и других Словена[...] Отресимо се старог немара, растресимо ланце нехата, приберимо се [...]На заједнички посао, пригрлимо општу ствар као своју рођену."

Удружење Лада, по њеним речима, не негује само уметност него и највише моралне вредности. Њени чланови били су добровољци у балканским ратовима и Првом светском рату, а током Другог светског рата нису излагали:

- **УВЕК** су осећали обавезу да не прекину нит трајања и зато одржавају редовне и јубиларне смотре широм Србије. У част сто десет година Ладе желели смо да каталогом објединимо изложбе оснивача у Народном музеју, академика у Галерији САНУ и савременика у Уметничком павиљону "Цвијета Зузорић". Пошто је друга одложена за следећу годину, решили смо да домете осамнаесторо академика повежемо са узлетима чланова чија дела, као и њихова, брижно чува Народни музеј и одредили им заједничко име севремени. Књига показује најлепше лице Ладе, односно врхунске домете српске уметности преко оснивача, севременика и савременика од којих су многи већ заслужили вечност - закључује Љубица Миљковић.

ВИШЕ ОД ЂОКОНДЕ

ЗА Народни музеј Надеждин "Аутопортрет" јесте исто што и Леонардова "Мона Лиза" за Лувр - сматра наша саговорница. - Притом, Надежда је као уметник, покретач Југословенске уметничке колоније и организатор њене изложбе у Народном музеју, једна од оснивача Кола српских сестара, секретар Одбора за уметничке послове Србије и југословенства, члан Друштва српских уметника Лада, ликовни педагог, ликовни критичар и борац за права потлачених нација учинила више од Ђоконде коју знамо само по загонетном осмеху. Све остало припада њеном творцу, генијалном италијанском сликару.

"ЖЕНА СА СУНЦОБРАНОМ" У СВЕТСКОЈ АНТОЛОГИЈИ

НА питање да ли смо успели да дело Надежде Петровић на прави начин представимо свету, Љубица Миљковић одговара:
- Уметници који потичу из финансијски немоћних држава по правилу нису добро заступљени у иностранству. Међутим, ми не заборављамо своје великане. Надеждина дела била су у свим антологијским изборима које смо представљали у свету, последњи пут у Хагу и Букурешту. Увек су наилазила на добар пријем. Народни музеј је њену ретроспективу приредио у Новој пинакотеци у Минхену, што јесте велико признање. Угледни немачки ликовни критичари имали су само речи хвале. Зато није чудо да су њену слику "Жена са сунцобраном" (1907) одабрали за историју импресионизма у свету.

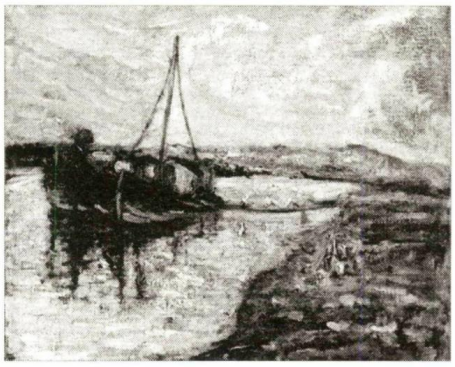

САВРШЕНСТВО Чувена слика "Дереглија на Сави"